

Vanimad apteegid

Heino GUSTAVSON,

Eesti NSV Farmatseutide Teadusliku Seltsi liige

Üsna ammu valgustasime Rakvere ja Tapa apteegi minevikulugu ning lubasime kindlasti pöörduda tagasi teistegi vanade apteekide juurde. Nüüd on see aeg käes. Ülevaade kannatab kahtlemata kokkuvõtlikkuse all, ent ruum on napp, kuid öelda palju. Niisliis apteekidest enne Oktoobrirevolutsiooni. Daatumid anname vana kalendri järgi.

1.

Rakvere rajooni ühe vanima maa-apteegi au kuulub VÄIKE-MAARJA apteegile. Selle asutamine aga ei läinud lihtsalt. 10. jaanuaril 1885 palus apteegiluba proviisor Richard Schmidt Tartust. Kubermanguvalitsuse arstiosakond ei olnud nõus: Lammaskülas olivat juba apteek, pealegi avaldanud Rakvere apteeker Dehio soovi Lammasküla filiaalapteek Väike-Maarjasse üle viia.

Aasta hiljem kirjutasid Väike-Maarja tähtsamad tegelased ja ümbruskonna vallavanemad arstiosakonnale tungiva kollektiivpalvekirja, milles lausa anusid luba apteegi asutamiseks kirku juurde. On siiski huvitav, et Väike-Maarja kiriku eestseisjad olid asjale niisi vastu. Süüldum kirjavanemad lubab olenud, et tegemist oli isiklike põhjustega. Eestseisja ja aptee-

giasutaja vahelt näis olevat must kass läbi jooksnud. Ka kohalik haagikohtunik heitis vastasleeri. Ta küsis: «Mistartvis talupoegadele apteek ja arstirohud? Möisnikel on koduapteegid ja sealt saab rohtu ka maamees!» Arstiosakond jättiski seepeale rahva ühispalve rahuldumata.

Mis puutub Dehiosse, siis loobus ta kavatsusest apteek Lammaskülast üle tuua. Seda arvesse võttes palusid korraga kaks farmatseuti, apteekriabiline Johannes Tomberg ja Arthur Wolberg Väike-Maarjas apteek avada. Kuberner andis 1887. aasta 11. juulil sellekohase õiguse esimesele. Novembri keskpaiku teatas J. Tomberg, et sisseseaded oleval kohal. Ohtu läbi kurtis ta, et rahvas ootavat iga tund apteegi avamist, nuke taga kolgitavat ja pahandust ole-

vat palju. Märgime siin, et eks see näidanud kõige paremini apteegi vajalikkust. Kuberneri resolutsioon 1887. aasta 6. detsembrist lubas alustada tegevust. Järelikult loeme Väike-Maarja apteegi asutamisaajaks uue kalendri järgi 1887. aasta 18. detsembrist.

Väike-Maarja esimene apteek asus Arina mõisas ning koosnes müügiruumist, materjalitoast ja keeduruumist, lisaks pööning ja kelder. Ainus tööd juud oli omanik ise.

Oktoobris 1889 müüs J. Tomberg apteegi proviisor Ri-

Pildil: Väike-Maarja praegune apteek.

Enno KAPSTASE foto

chard Schmittile, kes seni oli olnud Tartumaal Kurista apteegi omanik. Juulis 1895 ostis apteegi proviisor Robert Gengelbach, kes aga mõni aasta hiljem suri. Lesk müüs vara 9000 rubla eest proviisor Burchard Mathiesenile. Sellal, 1902. aasta maikuu asus apteek veel Arinal, kuid 1904. aastal pidi see olema juba kiriku juures Jostsoni majas. Seal avas B. Mathiesen sama aasta mai lõpul limonaaditehase. Ta suri 1915. a. 21. aprillil ning pärijad palkasid apteeki juhatama apteekriabilise Jakov Sakanovski.

